

Projektförslag: Förståelse av cykelöverfarter

Bakgrund

Cykelöverfarter finns i de nordiska länderna, men regelverk och utmärkning skiljer sig åt. I Sverige och Finland märks t.ex. cykelöverfarter ut med vägmärke i kombination med vägmarkering. En nyligen genomförd litteraturstudie (VTI rapport 1088A) visade dock att studier på förarbeteende och vägutrustning i samband med cykelöverfarter (och även cykelpassager) i princip saknas.

Antalet cykelöverfarter har ökat i Sverige, från 91 stycken i december 2016 till 503 stycken i mars 2020 (se Tabell 2 i Kyläkorpi & Lind, 2020). Syftet med cykelöverfarter är här att prioritera cykeltrafikens framkomlighet och fordonsförare har väjningsplikt mot cyklister (och förare av moped klass II) som är ute på eller just ska färdas ut på cykelöverfarten (Transportstyrelsen, 2020). Cykelöverfarten har vägmarkering och vägmärken för cykelöverfart och är utformad så att fordon ska kunna färdas i maximalt 30 km/h.

Figur 1. Exempel på kombinerad cykelöverfart och övergångsställe i Linköping (Jägarvallsvägen).

Trots detta sker olyckor och varje år skadas ca 2000 cyklister allvarligt i trafiken, medan de flesta cyklister som omkommer gör det i kollision med bilar (Trafikverket, 2021). En cykel kan komma fort ut på en cykelöverfart och det är därför av stor vikt att förare av motorfordon har beredskap för att stanna.

Frågan är hur väl fordonsförare och cyklister känner till reglerna?

Syfte

Syftet med föreslaget projekt är att undersöka hur väl bilförare och cyklister känner till reglerna för cykelöverfart, samt hur de agerar vid dessa.

Metod

För att uppfylla syftet föreslås projektet innehålla två delar:

- En intervjustudie
- En observationsstudie

Intervjustudie

I intervjustudien intervjuas både bilförare och cyklister. Bilförarna får se bilder (alt. videofilmer) ur bilförarperspektiv av när de närmar sig en cykelöverfart medan cyklister får se bilder (alt.

videofilmer) ur cyklistperspektiv av när de närmar sig en cykelöverfart. De ska sedan svara på frågan om vad som gäller i denna situation. Ett par cykelöverfarter med olika utformning används, med och utan övrig trafik närvarande.

Observationsstudie

I observationsstudien väljs ett antal cykelöverfarter ut där observatörer placeras på ett sätt som inte stör trafiken. Observatörerna noterar:

- hur många cyklister som passerar cykelöverfarten
- hur många bilister som passerar cykelöverfarten

och vid tillfällena då både cyklist och bilist passerar nära varandra:

- antalet gånger en cyklist släpper fram bilister
- antalet gånger en bilist släpper fram cyklister.

Endast den cyklist eller den bilförare som ligger först i en kö kategoriseras som den som släpper fram övrig trafik, eftersom bakomvarande påverkas av beslutet.

Observatören observerar beteendet under en given tidsrymd och gör om detta på morgonen, under förmiddagen och under eftermiddagen för varje cykelöverfart. Ett sätt att observera är att använda en kamera fäst på en cykel som placeras så att kameran är riktad mot cykelöverfarten, för senare analys.

Resultat

Resultaten kommer att visa om trafikantgrupperna bilförare och cyklister vet vilka regler som gäller vid en cykelöverfart. Dessutom kommer de att visa om grupperna följer reglerna i praktiken.

Tidplan

Studien är tänkt att genomföras under vår-höst 2022, under den säsong då cykeltrafiken är mest intensiv.

Beräknad budget

Aktiviteter	Budgetuppskattning
Projektplanering, förberedelse av material inför intervjuer, genomförande av intervjuer	130 000 SEK
Observationer, analys	120 000 SEK
Dokumentation	90 000 SEK
Totalt	340 000 SEK